

Y Pwyllgor ar y Mesur Arfaethedig ynghylch Dysgu a Sgiliau (Cymru)

LS(3)-10-08(p.1): 13 Tachwedd 2008

Papur gan y Dirprwy Weinidog dros Sgiliau

Papur Pwyllgor: Mesur Arfaethedig Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008

1 Rhagarweiniad

1.1 Cyflwynir y papur hwn er mwyn cynorthwyo'r pwyllgor wrth iddo ystyried Mesur arfaethedig Dysgu a Sgiliau (Cymru). 1.2 Yn unol â'r cais a gafwyd, mae'r papur yn mynd ati i ystyried nifer o faterion allweddol sy'n gysylltiedig â'r amserlen ar gyfer rhoi'r Mesur ar waith ac i egluro sut y penderfynwyd ar yr amserlen arfaethedig hon. **2 Y Cefndir** 2.1 Mae'r broses o ddatblygu'r polisi ar gyfer Llwybrau Dysgu 14-19 wedi bod yn mynd rhagddi er 2002, ac ymgynghorwyd ag ystod eang o randdeiliaid wrth fynd ati i lunio'r polisi hwnnw. Cafodd y Canllawiau ar Llwybrau Dysgu eu hanfon at randdeiliaid am y tro cyntaf yn 2003. Yn ei hanfod, yr hyn y mae'r polisi'n anelu at ei wneud yw datblygu cyfuniad o ddewisiadau ehangach o ran cwricwlwm ac o ran cymorth o ansawdd uchel i ddysgwyr er mwyn cynorthwyo pobl ifanc i gyrraedd eu llawn botensial. Mae'n gwneud hyn drwy geisio adeiladu ar arferion da sy'n bodoli eisoes a thrwy annog darparwyr dysgu i gydweithredu ac i gydweithio. Yn ystod y tair blynedd diwethaf, gwariwyd £73.5 miliwn er mwyn hwyluso'r broses hon o weddnewid y ddarpariaeth. Bwriedir i'r Mesur arfaethedig Dysgu a Sgiliau ategu'r polisi hwn. 2.2 Aed ati i roi'r polisi ar waith drwy gyfrwng y Rhwydweithiau Dysgu 14-19. Mae 22 o Rwydweithiau sy'n seiliedig ar ffiniau ardaloedd yr awdurdodau lleol. Mae'r Rhwydweithiau 14-19 hyn yn bartneriaethau strategol sy'n cynnwys cynrychiolwyr o bob sector priodol. Maent yn pennu blaenoriaethau strategol ar gyfer ardal dros gyfnod o dair blynedd. Mae'r Rhwydweithiau 14-19 yn helpu i sicrhau y darperir yr ystod o raglenni a chymorth y mae ei hangen er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael manteisio ar holl elfennau Llwybrau Dysgu. Mae'r Rhwydwaith ar gyfer pob ardal yn paratoui Cynllun Datblygu Rhwydwaith Blynyddol ac mae'r cynllun hwn yn dal i fod yn bwysig o safbwynt gwella deilliannau dysgu drwy sicrhau dewis ehangach o ran cwricwlwm ynghyd â chymorth o ansawdd uchel ar gyfer dysgwyr. **3 Mesur Arfaethedig Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008** 3.1 Mae Mesur arfaethedig Dysgu a Sgiliau (Cymru) yn elfen ddeddfwriaethol bwysig o'r strategaeth sydd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru er mwyn gweddnewid y ddarpariaeth ar gyfer dysgwyr ledled Cymru. 3.2 Mae'r Mesur arfaethedig yn ategu polisi arloesol "Llwybrau Dysgu 14-19" ac mae'n gwbl hanfodol er mwyn gweithredu strategaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru, Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru, sy'n sefydlu agenda unigryw ar gyfer addysg a hyfforddiant yng Nghymru. 3.3 Mae'r Mesur arfaethedig - yn creu'r hawl i ddysgwyr 14-19 oed yng Nghymru ddewis dilyn cwrs astudio sy'n rhan o gwricwlwm lleol ar gyfer ardal; ac mae'n - ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Addysg Lleol a Chyrrff Llywodraethu Ysgolion a Sefydliadau Addysg Bellach ystyried cydweithredu er mwyn ceisio sicrhau bod cynifer o gyrsiau astudio ag y bo modd ar gael mewn cwricwla lleol Bydd ystod eang o ddewisiadau mewn cwricwlwm lleol ar gyfer ardal. Am y tro cyntaf, bydd hawl gan bobl ifanc ledled Cymru i fynd ati i astudio gan ddewis o blith isafswm o gyrsiau a fydd yn cynnwys llwybrau academaidd a galwedigaethol. Wrth wneud dewisiadau o'r fath, bydd angen cyngor, arweiniad a chymorth ar ddysgwyr er mwyn iddynt fedru bod yn ffyddiog eu bod wedi dewis yn briodol. 3.4 Fel rheol, byddai cwricwlwm lleol yng Nghyfnod Allweddol 4 yn cynnwys:

- cyrsiau a gynigir i ddysgwyr, sydd ar gael yn yr ysgolion lle maent yn ddisgyblion cofrestredig
- cyrsiau a gynigir i ddysgwyr drwy bartneriaeth / cydweithredu â darparwyr eraill megis ysgolion, Colegau Addysg Bellach a Darparwyr Hyfforddiant Preifat ac sydd ar gael yn y lleoliad arweiniol neu mewn amgylchedd dysgu arall.

3.5 Nodir dau brif faen prawf mewn perthynas â gofynion y Cwricwlwm Lleol: - Cael isafswm sgôr o fewn y Cwricwlwm Lleol (Fe'i pennir er mwyn sicrhau Cwricwlwm Lleol o faint digonol)

- Isafswm o ddewisiadau o ran cyrsiau lefel 2 ar gyfer dysgwyr (Fe'i pennir er mwyn ehangu'r arferion presennol, yn enwedig mewn perthynas â ddarpariaeth alwedigaethol ar gyfer dysgwyr yng nghyfnod allweddol 4). Mae cyrsiau lefel 1 yn cael eu cynnwys yn y sgôr y mae angen ei chael. 3.6 Mae cymwysterau TGAU yn cwmpasu lefel 1 a lefel 2, ond mae cymwysterau galwedigaethol yn tueddu i ymdrin â lefel 1 a lefel 2 ar wahân. O'r herwydd, mae angen datblygu dull o ymdrin â chymwysterau galwedigaethol sy'n sicrhau: -y cydnabyddir gwerth a pherthnasedd rhaglenni lefel 1 i rai pobl ifanc. O'r herwydd, mae cyrsiau galwedigaethol lefel 1 yn cael eu cynnwys yn y sgôr bwyntiau alwedigaethol; -bod rhaglenni galwedigaethol yn cael eu hystyried yn ddewis sydd 'o werth cyfartal' a'u bod, felly, ar gael ar y lefel gyfwerth uchaf y gellir ei chyrraedd drwy TGAU (h.y. graddau A-C) ac nad dim ond ar lefel 1 (sy'n gyfwerth â graddau TGAU D-G) y mae rhaglenni o'r fath ar gael; -bod gan bobl ifanc ar gyrsiau galwedigaethol hawl i fanteisio ar ddarpariaeth lefel 2 os yw hynny'n bosibl ac os ydynt yn gallu dangos bod y lefel honno'n briodol ar eu cyfer. Mewn gair, os oes gan bobl ifanc y gallu i astudio cyrsiau galwedigaethol ar lefel 2, rydym am iddynt gael y cyfle i wneud hynny. Nid dim ond dewisiadau lefel 1 y dydil eu cynnig iddynt.

3.7 Hyd yma, wrth ddatblygu ddarpariaeth alwedigaethol ar gyfer dysgwyr cyn 16, tueddwyd i ganolbwyntio ar lefel 1. Mae hyn yn codi cwestiynau ynghylch gwerth cyfartal a pharch cydradd, ac mae angen mynd i'r afael â'r cwestiynau hynny. 3.8 Ers i'r rhaglen gael ei chyflwyno, un o'r dyheadau ym mholsi Llwybrau Dysgu 14 19 yw "cynyddu'r gyfran o rai 16 oed sydd â chymwysterau lefel 2 a'r gyfran o rai 19 oed sydd â chymwysterau lefel 3" Mae'r Cynghorau Sgiliau Sector yn cynghori y dylai dysgwyr cyn 16 astudio rhaglenni galwedigaethol lefel 2 os ydynt ar gael, a hynny er mwyn diwallu anghenion cyflogwyr. 3.9 Fel y nodwyd eisoes, mae cyrsiau galwedigaethol lefel 1 yn cael eu cynnwys yn y sgôr bwyntiau alwedigaethol. Mae hyn yn fodd i gydnabod ddarpariaeth alwedigaethol lefel 1 a rhoi gwerth arni. Os yw cwrs yn cael ei gynnig ar lefel 1 o fewn cwricwlwm lleol ond bod ddarpariaeth yn cael ei gwneud i ddysgwyr sy'n bodloni cymwyseddau lefel 1 fedru symud ymlaen i astudio ar gyfer dyfarniad uwch yn ystod y cyfnod allweddol hwnnw, ceir cynnwys hynny fel dewis. Mae hyn yn golygu bod ddarpariaeth alwedigaethol o'r un gwerth â ddarpariaeth TGAU. Nodir nad yw nifer o gyrsiau galwedigaethol ar gael i ddysgwyr cyn 16 ar lefel 2. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, cyrsiau adeiladu, trin gwallt ac astudiaethau cerbydau modur. Mewn achosion o'r fath, bydd rhaglenni lefel 1 yn cyfrif fel dewis ynddynt eu hunain. 3.10 Mae'r dull sgorio yn ystyried y gwahaniaeth ym maint cyrsiau; bwriedir mabwysiadu'r system cyfwerthedd ar sail trothwy (sy'n cael ei defnyddio ar

hyn o bryd mewn perthynas â datganiadau RE2 ar gyfer ysgolion). Yr hyn a olygir wrth drothwyon yw maint y cymwysterau ar lefel benodol ar y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol (yr NQF). Er enghraifft, mae TGAU llawn yn cael sgôr o 20 (20% o drothwy lefel 2); mae Diploma Cyntaf BTEC yn cael sgôr o 80 (80% o drothwy lefel 2). Ar gyfer darpariaeth alwedigaethol yng Nghyfnod Allweddol 4, mae'n rhaid cael isafswm sgôr bwyntiau o 200 ynghyd ag o leiaf 5 dewis ar lefel 2. Felly, caiff unrhyw gwrs lefel 1 gyfrannu at y sgôr cyn belled ag y cynigir y dewisiadau ar lefel 2. 3.11 Mae Cyfraniad y Lefelau o fewn yr NQF yn gweithredu ar y sail bod cyfraniad trothwy wedi'i briodoli i bob cymhwyster cymeradwy. Fe'i mynegir fel canran o gyfanswm maint y dysgu y mae ei angen er mwyn cyrraedd y trothwy ar gyfer y lefel. Felly, bydd sgôr trothwy yn cael ei rhoi i unrhyw gymhwyster **4 Y camau y bwriedir eu cymryd Cyflwyno Fesul Cam yn ôl Grwpiau Blwyddyn** 4.1 Mae partneriaid yn y Rhwydweithiau Dysgu 14-19 wedi cael gwybod mai'r bwriad fyddai gweithredu'r Mesur arfaethedig o fis Medi 2009 ymlaen ar yr amod y caiff ei gymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol. 4.2 Bwriedir gweithredu'r polisi fesul cam. Ymddengys y byddai'n rhesymegol dechrau gyda Blwyddyn 10 ac yna cyflwyno'r polisi ar gyfer grwpiau blwyddyn dilynol. Byddai hyn yn gyson â'r adborth a'r argymhellion a gafwyd oddi wrth randdeiliaid yn ystod y cyfnod ymgynghori. 4.3 Dyma'r amserlen ar gyfer mynd ati i weithredu'r polisi fesul cam yn ôl grwpiau blwyddyn: - Medi 2009 Blwyddyn 10

- Medi 2010 Blynnyddoedd 10,11

- Medi 2011 Blynnyddoedd 10,11,12

- Medi 2012 Blynnyddoedd 10,11,12,13 Byddai modd mynd ati'n gynt i roi'r polisi ar waith drwy ei gyflwyno ar gyfer Blynnyddoedd 10 a 12 yn 2009. Er hynny, argymhellir y dylid gweithredu fesul cam, a hynny am amryfal resymau, gan gynnwys yr awydd i sicrhau bod y system addysg yn cael amser i addasu er mwyn ymdopi â gofynion y Mesur arfaethedig ac nad oes pwysau afresymol yn cael ei rhoi arni. **Cyflwyno Fesul Cam - Bandio yn ôl Ardaloedd Awdurdodau Lleol** 4.4 Cydnabyddir bod gwahaniaethau rhwng gwahanol ardaloedd o Gymru o safbwynt pa mor barod ydynt i weithredu'r gofynion yn y Mesur arfaethedig o ran cwricwla lleol. O dan y Mesur arfaethedig, caiff y gofynion hyn eu pennu drwy gyfrwng rheoliadau. 4.5 Er mwyn cydnabod y ffaith y bydd gwahanol ardaloedd yn cychwyn o fannau gwahanol, bwriedir cyflwyno trefniadau bandio er mwyn gweithredu'r gofynion yng Nghyfnod Allweddol 4. Gwneir hyn er mwyn sicrhau nad oes gormod o bwysau yn cael ei roi ar randdeiliaid, ond gan ddangos ar yr un pryd bod ymrwymiad clir i sicrhau isafswm o ran yr hyn y mae gan ddysgwyr yr hawl iddo. Mae'r trefniadau bandio i'w gweld yn Nhabl 1, a hynny yn ôl nifer y dewisiadau. Mae ardal awdurdod lleol yn cael ei rhoi mewn un o 3 band; ym mhob band, bydd gofyn symud ymlaen yn raddol er mwyn cyrraedd yr isafswm llawn y bydd gan ddysgwyr yr hawl iddo, a hynny erbyn dyddiad a bennir. Erbyn 2012, bydd pob band wedi cyrraedd yr isafswm llawn y mae gan ddysgwyr yr hawl iddo. Tabl 1: Cyfnod Allweddol 4 - Nifer y Cysiau a Bandiau'r Awdurdodau Lleol

Blwyddyn	2009	2010	2011	2012
Band A	28	30	30	30
Band B	26	28	30	30
Band C	24	26	28	30

4.6 Yn ystod y 6 mis diwethaf, mae swyddogion Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cynnal cyfarfodydd gyda phob un o'r 22 o ardaloedd awdurdodau lleol er mwyn trafod ym mha fand i roi pob un o ardaloedd yr awdurdodau lleol. Barnwyd ei bod yn briodol trafod ar lefel yr awdurdodau lleol gan mai cyfrifoldeb yr awdurdodau lleol fydd llunio'r cwricwla lleol yng Nghyfnod Allweddol 4. Mae pob un o'r 22 o ardaloedd awdurdodau lleol wedi cytuno'n amodol ar y band y byddant yn cael eu rhoi ynddi. Roedd y cyfarfodydd hyn yn gyfle hefyd i ymgynghori am y polisi a fydd yn sail i unrhyw reoliadau sy'n ymdrin â chwricwla lleol o dan Fesur arfaethedig Dysgu a Sgiliau (Cymru).